

Vrijdag 30 juni 1916 – ochtendeditie

Postverkeer van de Belgische geïnterneerden.

Van Duitse zijde wordt gemeld:

In de afgelopen herfst moest voor de in Nederland geïnterneerde Belgische soldaten wegens talrijke door hen gemaakte misbruiken, speciaal wegens het doorzenden van berichten uit en naar het vijandelijke buitenland, het postverkeer met het gebied van het generale gouvernement worden verbroken. De gouverneur-generaal heeft intussen in overeenstemming met de Nederlandse regering de volgende nieuwe regeling van het postverkeer der geïnterneerden goedgekeurd:

Aan elke in Nederland geïnterneerde Belgische soldaat, die gedomicilieerd is in het gebied van de gouverneur-generaal, zal maandelijks een dubbele kaart van geelachtige kleur met onderdruk overhandigd worden. Deze mag hij aan een adres naar keuze in het gebied van de gouverneur-generaal verzenden, onverschillig of de bedoelde gemeente overigens bij het postverkeer met Nederland aangesloten was of niet. De ene helft van de dubbele kaart is voor de mededelingen van de geïnterneerde, de andere voor het antwoord bestemd. Nadrukkelijk wordt er de aandacht op gevestigd, dat uitsluitend voor het postverkeer met de geïnterneerde deze geelachtige kaarten met onderdruk worden toegelaten. Wie de van een geïnterneerde ontvangen antwoordkaart verliest of zoek maakt, zou niet kunnen antwoorden.

Antwoordkaarten van deze soort, die aan geïnterneerde Belgische soldaten gericht zijn, kunnen naar alle plaatsen in het gebied van het generaal-gouvernement, met inbegrip van het aangeschakelde Franse gebied van Maubeuge, Fumay en Givet aan de post worden

toevertrouwd, ook in plaatsen, die anders geen postverkeer met Nederland onderhouden. Het briefkaartenverkeer is vrij van port.

Kaarten, die niet goed leesbaar zijn geschreven, kunnen van bestelling worden uitgesloten. De inhoud van een aan een geïnterneerde gerichte antwoordkaart mag alleen voor deze zelf bestemd zijn. Het is niet geoorloofd, hem te verzoeken, een mededeling aan een ander over te brengen.

De nieuwe regeling zal reeds binnenkort ingaan.

Misbruiken zouden dadelijk de opheffing van de toegestane uitwisseling van mededelingen ten gevolge hebben.

Het leven te Antwerpen.

De veroveraar. Van onze correspondent Emanuel de Bom.

Antwerpen, 24 juni.

Zeg van de Brusselaar – die provinciaal der hoofdstad, die de rest van het land “de provincie” noemt, en wiens stad daarom “het klein Parijs” mag heten – zeg van de Brusselaar al wat ge wilt, en meer nog: maar zijn Lambik, zijn “geuze Lambik” (weg met de zoeterige kriekenlambik!) is voortreffelijk.

Men zegt dat we veroverd zijn. Misschien! “un grand peut-être!” zoals Montaigne zegde, voor hij naar beter oord vertrok. Ik zou desnoods toegeven, dat we bezet zijn. Maar, dat we veroverd zijn? Welnu ja: de Lambik heeft onze veste, de oninneembare, stormenderhand ingenomen. Het gersten, dat Frans de Cort “steeds geprezen” heeft. – Het Leuvens, dat “in zijn smaak viel” – alles, de seef, de caverse, de peeterman, het Diesters, de Gentse triple, de uitzet, het Oudenaards, het Rodenbachbier van Torhout of

Roeselare, het Pittems, de Bavaro-belge, kortom de ontelbare dranken, waarmee een Belg in vreedstijd zijn immer dorstige keel placht te laven: alles de ketel in: Lambik moet het wezen, Lambik is de onbetwiste veroveraar.

Ziedaar de vreedzame insijpeling, de geniepige annexatie, de economische inpalming, de zegepraal. De Lambik triomfeert, en de sinjoor, met zijn verlept en spoedig verschaald Gersten, zijn mistroostig potje Leuvens, flets en siekeneurig, de sinjoor moet het bekennen: dat pittige, kralende, fruitige, bruisende en veerkrachtige bier heeft zijn gepantserd hart geraakt, hij geeft zich ten onder – de gersteliefhebber druipt af, geelgend, maf, geklopt, verpletterd – dood!

“We hebben geen caféleven meer, meneer!” Aldus, in de zoete tijd van peis en vree, de onsterfelijke klacht van een mij bekend sinjoor van de oude eed. Wat moet hij nu zeggen? Kom omstreeks 12 uur (torentijd) ⁽¹⁾ ’s avonds op de Keiserlei: achter het geopend deurraam zit een garçon die achter zijn hand een formidabele geeuw verbergt. Achter hem, een gapend lege zaal. Behalve in een paar lokalen, waar het veldgrijs overheerst, en een enkel waar de onverbeterlijke vaderlandse pintjesdrinkers hun zetel hebben opgeslagen, overal de geruisloze stilte der woestenijen. Over de mooie lei, waar amper wat gaslantaarns spaarzame klaarte verspreiden, geen beweging van mensen noch dieren: wat politie in burger, die enkele “late” burgers bewaken en enige jonge levenslustige juffertjes: veel meer zult ge daar niet ontwaren. Het is zowat het leven te Turnhout in de meest kalme uren van deze vreedzame Kempische gemeente; of verkiest ge Herentals?

¹ Torentijd is de Antwerpse benaming voor: M.E.T.

Ik heb geenszins de ambitie alle dranklokalen van mijn geboortestad van nabij te kennen. Maar wie Antwerpen bezocht in onze gouden tijd, voor 1 augustus 1914, herinnert zich niet de drukte in Hotel Weber? Onze hoogst aangeschreven medeburgers hadden er hun stamtafel. Na afloop van de Vlaamse Opera kwamen daar, bij geval, de Heyermansen of de Royaardsen, en, onder het strijkje van de witte Wener juffrouwen was het een vreselijk gesnap en gesnater, terwijl de kelners druk over en weer draafden, de armen beladen met het bruine Munchener bier. Uit en amen! En de Flora, het lokaal van zo menig Antwerpenaar, die nu te Amsterdam zijn nagels zit af te bijten: wie hoort ze nog vernoemen? Alleen Habis, klein maar gezellig, waar de pils stroomt uit de Urquell bij beken, en een kelner indertijd keizerlijke trekken tentoon spreidde, leeft nog. En Hulstkamp, waar de tronie van de vriendelijke baas u hoofs toeglimde (en nog glimt) en de snuggere aannemer u het bekende kopje troost of een glaasje van het merk des huizes wist (en nog weet) voor te zetten, waar men niet dan deugdelijke herinneringen van meedroeg (en draagt). En de Londres, en Lepage, en Keller, en de Greenwich, en de Rathskeller, de Vénitien, de Stein, en verder op de Meir de Bodega, de Excelsior, de Laboureur, Aeckerlin, enz., enz. Wat een caféleven meneer, of we hadden!

En nu, de dood der woestenijen, zeg ik u. Ijdelheid der ijdelheden! De Suisse op het Groen kerkhof heeft nog in de dag zijn goede klanten aan zijn bekende dis, en 's avonds zetelt aan de stamtafel nog een klein zootje guitige oud-Antwerpenaars. In l'Empereur wordt nog verwoed domino gespeeld tegen vijven of zessen.

Evenwel: dit alles is geen caféleven meer, dat is vegeteren, meneer, een leven als van zieltogende garnalen op een dorre zandplaat.

En was er niet, in een mij bekend café, ver weg, in het lauwe zuiden van de stad, schuin over de Harmonie, een parel van een kastelein,

die u het pittigste glas Geuzelambik verkoopt, en waar men rustig kan zitten praten en zelfs dit briefje neerschrijven. Ik zou moeten zeggen: wij zijn beslist ten dode opgeschreven.

Proef hem toch eens, die Geuzelambik, die Antwerpen veroverd heeft, en, als hij u geen heerlijke sensatie ergens in uw neusvlies geeft (dat prikkeltje, nietwaar, waar men het echte bier aan herkent) en ge voelt u, tenslotte, tegenover de oorlogskansen, niet tienmaal meer optimistisch, zeg dan, dat ik de waarheid krenk en u, lezer, voor het lapje houd. Maar ge weet wel beter, nietwaar?

P.S. Een oude jonkman, die een grondige studie heeft gemaakt van het Antwerpse caféleven, en wie ik dit kiekje te lezen gaf (want in deze dagen van hooggestrengte, wenkbrauwfronsende, achterdochtige censuur – o tante van me, ge hebt uw meester gevonden! – moet men er op waken, dat, wat accuratesse betreft, er geen sikkepit is aan te merken op de diepzinnige beschouwingen die men aan het leven in zijn geboortestad wijdt) die oude jonkman dus zegt als volgt:

Ge overdrijft schromelijk, zeer geleerde heer correspondent, want ziehier mijn bevindingen:

1°. Ook in vreedestijd worden de Bodega en Aeckerlin 's avonds te 8 uur gesloten; en dus is het maar natuurlijk, dat in oorlogstijd, tegen 11 of 12 uur (torentijd) daar geen kat meer te bespeuren is. Dat is één, zegde Uilenspiegel.

2°. In de Excelsior, meneer, is het ook in vreedestijd om 9 uur (torentijd) potdicht.

3°. In de Laboureur – daar was het 's avonds in vreedestijd ook maar stilletjes. Ik heb er zelfs avonden in oorlogstijd gekend, dat het er tamelijk leutig toeging ...

4°. De restauratie van Le Page – wel meneer, daar wordt meer gegeten dan gedronken, en de bierklanten, och God, daar spreken we niet van. Om 10 uur (torentijd) gaan de zwarte gordijnen omlaag, en – über allen Gipfeln ist Ruh. (Mijn oude jonkman heeft Goethe gelezen).

5°. Maar – en ik verzoek u, meneer, daar ernstig notitie van te houden, en er a.u.b. een hoofdstukje van uw verhaal aan te wijden, want voor de geschiedenis, die later toch moet geschreven worden, meneer, is dat verhaal zeer belangrijk – maar de grote, de voorname oorzaak van de verlatenheid der Antwerpse straat omstreeks 11 uur (torentijd) is, behalve dat de sinjoor nu vroeger gaat slapen en ook vroeger uit de veren is (waarvoor gij, als hygiënist, respect moet hebben?), die voorname oorzaak is: de cinema, meneer (in Holland spellen ze dat: bioscoop).

Nota van de Antwerpse correspondent. Vriendlief, er gebeurt inderdaad meer tussen hemel en aarde, dan in mijn filosofie gedroomd wordt. Verwacht u dus eerstdaags, vermits ge er mij toe dwingt, aan een kapitteltje getiteld: Kino-wee.

Vrijdag 30 juni 1916 – avondeditie

Belgische geïnterneerden.

Aangezien in de interneringskampen te Harderwijk en te Zeist voldoende ruimte is beschikbaar gekomen, doordat een aantal der geïnterneerden elders is werkzaam gesteld, zullen de geïnterneerden in het kamp te Oldebroek worden overgebracht naar Harderwijk en Zeist. Het gehele interneringsdepot in de legerplaats bij Oldebroek zal binnenkort worden opgeheven, vermoedelijk met uitzondering van de in de omgeving te werk gestelde geïnterneerden, die tot een

groep verenigd zullen worden, hetzij te Oldebroek, hetzij in een der nabij gelegen plaatsen.

Nederland en België.

Onze correspondent schrijft uit Brussel:

De gezantschapsraad der Nederlanden, de heer M. van Vollenhoven, is sedert nu bijna twee jaar onvermoeid bezig, zowel Belgen als landgenoten met raad en daad bij te staan. Hoezeer zijn bemoeiingen op prijs gesteld worden, blijkt niet alleen uit het erevoorzitterschap van het Belgische Nationale Comité voor Hulp en Voeding en van de commissie Fleskens, waarmee hij achtereenvolgens bekleed werd, maar ook uit particuliere bewijzen van dankbaarheid, hem dezer dagen geworden.

Een groep der voornaamste ingezetenen van Brussel gaf hem als herinneringsgeschenk een prachtige zilveren taferversiering, waarvan het hoofdmotief gevormd wordt door een zilveren beeld van de beschermheilige der stad Brussel, Sint Michiel, ontworpen door de bekende beeldhouwer Charles Samuel. Op een intieme bijeenkomst werd onze gezantschapsraad dit kunstvoorwerp overhandigd. Eveneens van geheel privaat karakter was de maaltijd, de heer Van Vollenhoven aangeboden door een vijftigtal vertegenwoordigers uit de voornaamste kringen van de Belgische handel, nijverheid en bankwereld, onder wie tal van persoonlijke vrienden van de heer Van Vollenhoven gerekend mogen worden. Bij dezelfde gelegenheid werd onze vertegenwoordiger een zijden Nederlandse vlag met geborduurd vleiend opschrift als herinnering aangeboden.